

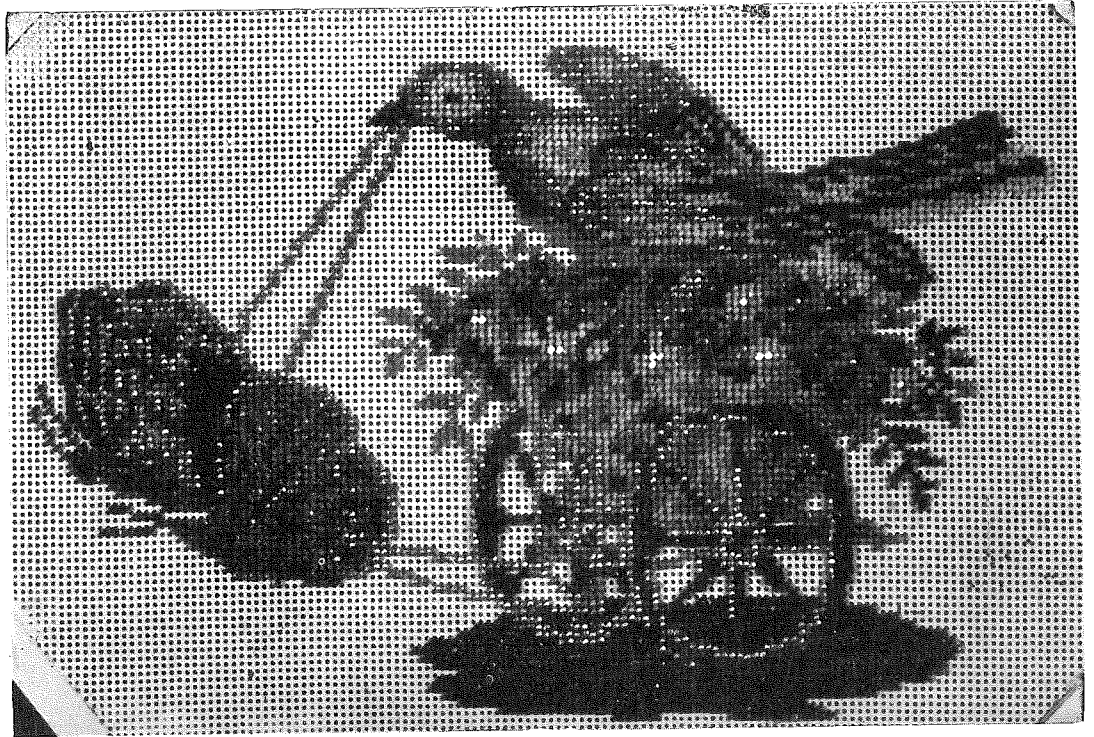
ДВА БИДЕРМАЈЕР ВЕЗА

Током 1955 године Музеј примењене уметности је откупио за своју збирку два интересантна предмета. То су два веза не тако високе уметничке вредности, али су карактеристични за нашу културну историју средине прошлог века.

Оба су веза рађена на папиру нашивањем разнобојних перли тзв. «petit-point» бодом.

Један је вез (Инв. бр. 1422; сл. 1) у облику издуженог осмоугаоника чија је највећа ширина 13,5 см, а дужина 21 см. Рађен је на белом равномерно бушеном папиру, чији су кружни отвори пречника око 0,5 мм. Ради појачања веза, испод хартије је подметнуто ретко платно, тако да је везено и преко хартије и преко платна. Извесни делови веза рађени су бодовима нагнутим на леву страну, а већина је у обрнутом смеру.

На овом комаду претстављене су двоколице натоварене незаборавком на коме је голуб с уздама у кљуну. У двоколице су упрегнута два лептира. Извезено је и нешто мало терена на коме су двоколице, док остали простор није испуњен.

Сл. 1. Вез перлама из Војводине, прва половина XIX века. Музеј примењене уметности, Београд. (Снимио Б. Дебељковић)

Fig. 1. Broderie de perles, Voïvodine, première moitié du XIXe siècle. Musée des Arts Décoratifs, Beograd

За овај вез су употребљене перле у три тона зелене, три тона плаве, три тона смеђе, три тона љубичасте, два тона црвене, два ружичасте, два жуте, црне, беле, позлаћене и провидне.

Вез је рађен у Војводини свакако у првој половини XIX века. Аутор није познат.

Други вез је (Инв. бр. 1423; сл. 2) у облику правоугаоника дужине 25,5 см а ширине 16,5 см. Рађен је на истој врсти хартије која је временом потамнела, али на њему нема платна. Рађен је истом техником и истом врстом материјала као и први, само су на њему сви бодови нагнути на леву страну.

На њему је претстављено дрво на чијим су гранама четири птице док једна стоји на трави и она је делимично извезена на подножју дрвета. На десној страни веза је иницијал „Н“ а на левој „К“. Испод дрвета је извезена година 1848.

Од боја за овај вез употребљене су перле у четири тона плаве, три зелене, три жуте, два тона црвене, два ружичасте, сива, црна и окер.

По наводу власника ово је рад Катарине Новаковић из Крагујевца, а као што се по извезеној години види рађен је 1848 године.

Први вез показује много више смисла и осећања за цртеж, боју и композицију.

Ова техника рада и материјал карактеристични су и јако омиљени у првој половини XIX века. У ово време често се срећу, чаше, боце, штапови и други предмети обавијени везом рађеним перлама.

Сл. 2. Вез перлама из Крагујевца, 1848. Музеј примењене уметности, Београд.
(Снимио Б. Дебељковић)

Fig. 2. Broderie de perles, Kragujevac (Serbie), 1848. Musée des Arts Décoratifs, Beograd

По начину рада и мотивима наши су везови карактеристични за епоху бидермајера, која се у нашим областима јавља с извесним закашњењем. Овај се стил средином XIX века губи у осталим деловима Европе, док у нашим областима прелази и на део друге половине XIX века. Пошто је бидермајер карактеристичан за Немачку, Аустрију и земље под аустриском управом, разумљиво је што се предмети овог стила често налазе у Војводини. Међутим, као што се из другог примерка веза види, они се брзо и с доста успеха преносе и у саму Србију. Појава овог средњеевропског стила и начина рада у Србији, разумљива је с обзиром на јаке трговачке везе Србије с Војводином и особито с Аустријом. Пошто се бидермајер одликовао једноставношћу а његов је носилац и на западу било грађанство овај је стил могао бити прихваћен и у нашим областима, с обзиром на нагли развој грађанске класе у Србији оног времена.

Добрила Стојановић